

CASCADE ACTIVITEITEN - PROGRAMMA - OVERZICHT

(oorspronkelijk daterend uit 2007, in 2010 t.a.v. activiteiten e.d. bijgewerkt en vanaf 2010 bij te houden)

In het Cascade-Beleidsplan 2006-2010 staat voor 2006 onder meer het volgende gepland:

“Terugblik en koersbepaling.

Naast de uitvoering van de vaste jaar-activiteiten zoals boven beschreven, is het de bedoeling -voordat het lustrumjaar 2007 aanbreekt- een overzichtelijke terugblik samen te stellen over de voorgaande 19 jaar, en dit overzicht ook op een of andere wijze te publiceren. Het doel hiervan is om, na evaluatie, hiermee rekening te houden en de koers te bepalen voor de volgende jaren...”.

Zoals u waarschijnlijk wel opgemerkt zult hebben is dit overzicht van activiteiten op het Rob Leopold Symposium voor het eerst uitgedeeld onder alle deelnemers en is het sedert 2 januari 2007 via de Cascade-weblog voor iedereen -vrienden en algemeen geïnteresseerden- te raadplegen..

Nadat het overzicht is gepubliceerd en bestuursleden en vrienden hun commentaar erop hebben kunnen leveren, is het nu tijd voor een analyse en conclusies en bijstellingen.

Om de lezer niet al direct te laten ontsporen, beginnen we bij het eind, de analyse en conclusies en wordt het overzicht als naslag er achter aan gehangen.

Doel van Tuinhistorisch Genootschap Cascade: het stimuleren van de bestudering van de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur in Nederland en in gebieden die in het verleden onder invloed hebben gestaan van de Nederlandse tuin- en/of landschapsarchitectuur...

Oprichting Tuinhistorisch Genootschap Cascade, 24 september 1987.

Oprichting Stichting Tuinhistorisch Genootschap Cascade, 11 december 1997.

Bestuur I, september 1987- december 1994; dec. 94: 63 leden.

Bestuur II, januari 1995-heden; anno 2010: 365 donateurs / vrienden.

ANALYSE EN CONCLUSIES, gevolgd door het Cascade-activiteiten-programma-overzicht 1987-2007.

RONDE TAFEL CONFERENTIE

Terugblikkend op de onderwerpen die in de afgelopen 10 jaar als ingebrachte “kwesties” zijn behandeld, blijkt dat voornamelijk vragen op het gebied van restauratie-problematiek aan de orde kwamen, naast zuiver wetenschappelijke vragen, soms praktische oplossings-gerichte vragen en een enkele keer het onderwerp landschapsbeheer. Het karakter van de RTC, met korte inleidingen, langere discussies en spontane inbreng, brengt met zich mee dat deze bijeenkomsten minder geschikt zijn om bepaalde thema’s uit te werken. Wel kan men via de RTC op de hoogte blijven van welke thema’s spelen voor de onderzoekers en de uitvoerders. Het is opvallend dat uit tien jaar inleidingen blijkt dat de onderzoeks-methodiek voor het opstellen van restauratie-plannen sinds 1980 (toen de de “layers”-methode van Michael van Gessel werd geïnitieerd) in grote lijnen nog steeds wordt gevolgd, maar dat daar nu langzamerhand sinds het credo “behoud door ontwikkeling” een kleine verschuiving in begint te komen, in de richting van realisatie van nieuwe ontwerpen gebaseerd op het historisch concept.

MINI-SYMPOSIUM

Het is altijd de bedoeling geweest dat het mini-symposium een plaats van treffen is waar twee studenten en /of onderzoekers per keer, in de vorm van een voordracht, een afgerond onderzoeksproject presenteren. Jammer genoeg is de deelname van studenten niet sterk geweest tot heden. Ook het organiseren van (mini)-symposia in samenwerking met andere gelijkgestemde groepen behoort tot de mogelijkheden, zoals met de partners op het symposium “Werken aan Arcadie”. Deze bijeenkomsten waren soms thematisch georganiseerd, bijvoorbeeld *Amsterdam en de cultuurhistorische betekenis van het groen*, ten huize van Bureau Monumentenzorg en Archeologie te Amsterdam. Gebleken is dat gekozen thema’s ook kunnen leiden tot een uitgebreider onderzoek, tot een publicatie, tot een Cascade-excursie of tot een “kwestie” op de RTC etc. De jaarlijkse reservering van een vaste tijd voor het mini-symposium geeft Cascade de gelegenheid gemakkelijk te switchen van een mini- naar een dag-symposium, zoals in 2006 het Rob Leopold Symposium.

EXCURSIES

Wanneer we de vele doelen van de excursies op een rijtje zetten, wordt duidelijk dat we alle provincies een aantal malen hebben bezocht, behalve Flevoland en Limburg. We zullen aan deze twee laatste nader aandacht moeten besteden. Wat betreft de aard van de doelen zien we zeker nog wel enige missing links. Begraafplaatsen,

historische landschappen, villaparken en villatuinen, en openbare parken vragen zeker ook onze aandacht en deskundigheid.

MIDSUMMERNIGHT

Op deze zomeravond speelt contact in ongedwongen sfeer (incl. maaltijd en wijn) de belangrijkste rol. Een inleiding over de geschiedenis van de locatie, met eventueel een uitleg over de toekomst die de gastheer voor ogen staat, geeft zoals gebleken is, veel stof tot conversatie, discussie en adviezen. Tot heden zijn het avonden om nooit te vergeten.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Het doel van Cascade is hierboven duidelijk omschreven. In alle activiteiten proberen wij de bestudering van de geschiedenis van de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur te stimuleren. Om dit goed te doen is het noodzakelijk te weten wat er op onderzoeksgebied speelt in heel Nederland, zowel in de kringen van monumenten-organisaties als op diverse universiteiten en hogescholen, zodat onderzoekers, studenten en geïnteresseerden op de diverse activiteiten kunnen worden gewezen en zowel daarvoor als voor het schrijven van publicaties kunnen worden uitgenodigd. Helaas moeten we constateren dat het onderling contact tussen al deze gremia niet optimaal is, omdat de diverse doelstellingen natuurlijk erg uit elkaar liggen. Cascade probeert dit op te vangen door goede contacten te onderhouden met zoveel mogelijk instanties op het gebied van nationaal (groen) erfgoed en onderwijs. Dat Cascade als onafhankelijke brug kan fungeren, heeft de aanvraag voor subsidie voor het onderzoek naar de werken van Mien Ruys onlangs bewezen (zie verder). We zijn, door deze toewijzing gesterkt, van plan op deze weg door te gaan.

COMMUNICATIE

CASCADE-BULLETIN; CASCAD-E-NIEUWSBRIEF; CASCADE-WEBLOG; CASCADE-WEBSITE.

Het Cascade-Bulletin is vanaf 1991, soms met enig horten en stoten, maar toch ieder jaar in twee afleveringen verschenen. Soms een thema-nummer, maar bijna altijd een mengeling van interessante onderwerpen en van auteurs. Met de vormgeving en uitvoering van het tijdschrift hebben sommigen moeite, in de zin van niet professioneel gedrukt en opgemaakt, te kleine, en alleen zwart-wit plaatjes en nog meer. De oorzaak zit hem in de financiën. We zijn een kleine club en betalen niet veel. Subsidie is pas mogelijk met ca. 1000 donateurs en advertenties colporteren zit niet in ons bloed. Zoals we er nu tegenaan kijken, zullen we de komende jaren een beetje gaan experimenteren met vormgeving en uitvoering, in de hoop enige verbetering aan te brengen. Het is aan te raden meer instellingen (instituten, archieven, bibliotheken, bedrijven) als abonnee te interesseren.

De Cascad-E-Nieuwsbrief voorziet onze vrienden elke drie maanden van een agenda, evenals van allerlei nieuws, o.a. aankondigingen van exposities en recent verschenen en binnenkort te verschijnen publicaties. Ook wordt aandacht gevraagd voor ad hoc medewerking aan Cascade-activiteiten. De Cascad-E-Nieuwsbrief voldoet als middel van snelle en regelmatige communicatie. Het is de vraag hoe lang de Cascad-E-Nieuwsbrief nog naast de Cascade-weblog zal blijven bestaan.

De Cascade-weblog heeft na een jaar zeker haar nut bewezen. We kunnen via dit medium de Internet-aangesloten vrienden (dat is op het ogenblik meer dan twee-derde van ons totale aantal vrienden) direct, indien gewenst dagelijks, van nieuws voorzien. De meest uiteenlopende vragen en mededelingen komen aan de orde. Qua aanbod is het een groot succes dankzij de onstuitbare energie van onze webmaster. We weten dat onze vrienden mee-lezen, maar qua actieve deelname verwachten we meer. Webloggen werpt nog een drempel op en kost tijd, zo denkt men, maar wat men inbrengt komt ook zeker in het spotlicht, moet men gaan beseffen.

De Cascade-website functioneert goed als informatie-folder en opgave-formulier voor de buitenwereld. Via de website zijn alle Cascad-E-Nieuwsbrieven na te lezen en is de inhoud van het Cascade-Bulletin via de zoekleutel van eigen browser op titelwoord en auteur doorzoekbaar. Een aantal artikelen is middels een link online beschikbaar en dit gaat toenemen.

SAMENWERKING

Tot heden toe heeft de samenwerking met andere organisaties bestaan uit mede-organisatie van een symposium, bijvoorbeeld het symposium *Werken aan Arcadie*, georganiseerd in samenwerking met de Stichting PHB en NTs, en uit het samenstellen van themanummers van de tijdschriften *GROEN* en *MONUMENTEN*. Het tijdschrift *BLAUWE KAMER* (tijdschrift voor landschapsontwikkeling en stedenbouw), zou misschien een volgende in de rij kunnen zijn, met bijvoorbeeld als thema *de verslaglegging van het creatieve denkproces van de restauratie-landschaps-architect*. Ook de KNOB en Bulletin KNOB komen natuurlijk in aanmerking voor een samenwerkingsproject.

Onlangs is Cascade een alliantie aangegaan met Stichting Het Nederlands Tuinmuseum, met de bedoeling onze gezamenlijke deskundigheid in te kunnen zetten bij het oprichten van een tuinhistorisch museum, mogelijk op Beeckestijn te Velsen.

Goede relaties met Stichting PHB en Vereniging Natuurmonumenten hebben in de afgelopen jaren tot inzet van sommige medewerkers (à titre personnel) bij Cascade-activiteiten geleid. Een hechtere samenwerking met deze organisaties en haar medewerkers is zeker waard na te streven. Ook zouden we de grote vakkennis van onze Cascade-vrienden meer moeten aanbevelen bij de vele particuliere (buitenplaats)-stichtingen en de verschillende Provinciale Landschappen.

Internationaal gezien is het aan te raden meer van de grote deskundigheid van onze zuster-organisaties in de landen om ons heen te gaan profiteren. Garden History Society is vriend van Cascade, en persoonlijke contacten zijn er genoeg, maar formaliseren van contacten tussen de organisaties onderling is zeker de moeite waard nader uit te werken. De DGGL (Deutsche Gesellschaft fuer Gartenkunst und Landschaftskultur) heeft ons geadviseerd bij het organiseren van de lustrum-excursie naar Rheinland in 2007.

LIDMAATSCHAPPEN

De lidmaatschappen die we zijn aangegaan hebben de bedoeling onze deskundigheid in te zetten indien gewenst. In de kring van het Mariaplaats-platform wordt dat gezien en geapprecieerd; het NCM is voor ons altijd wat ondoorzichtig gebleven; hopelijk gaat dat vanaf 2007 met de SEN (Stichting Erfgoed Nederland) veranderen. Het Groenplatform is in 2006 zo goed als ter ziele, maar er is hoop voor een nieuw toekomst.

SLOTCONCLUSIE

Alles overziende kunnen we spreken van een levend en sprankelend Tuinhistorisch Genootschap Cascade dat zeker beantwoordt aan de doelstelling van de stichting, de stimulering van de bestudering van de geschiedenis van de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur.

De belangrijkste vraag is natuurlijk of er facetten van deze geschiedenis in de afgelopen 20 jaar zijn veranderd of aangescherpt of zullen veranderen en of dit gevolgen heeft voor het onderzoek, het onderwijs en de uitvoeringspraktijk?

Tot heden wordt de geschiedenis van een park of tuin, ook op allerlei Cascade-bijeenkomsten, behandeld in de vorm van een historische monografie, maar dit blijkt steeds vaker “onvoldoende” te zijn. De tuinhistorie vraagt, zo weten we al heel lang, om een multidisciplinaire aanpak, maar even zo, en dat wordt vaak vergeten, om een *vergelijkende* historische methodiek. Bij vergelijking komen pas bijzonderheden naar voren, die anders vaak onderbelicht blijven. Vergelijkend onderzoek (en ook vergelijkende waardestellingen) geven duidelijker resultaten en een breder perspectief.

Iets anders dat opvalt uit de discussies tijdens Cascade-activiteiten, is dat men begint in te zien dat restaureren “naar het concept van aanleg”, met behoud van de “historische structuren” niet altijd bevredigend is en steeds vaker een negatieve bijklank krijgt in de zin van historiserende oplossingen. Wanneer men aan kan sluiten op een planvorming waar functieverandering en “behoud door ontwikkeling” hoog in het vaandel staan, zou het wellicht ook kunnen zijn dat een eigentijdse restauratieoplossing wordt gewaardeerd. Zo vertonen de oude moestuinen van Sonsbeek en Kasteel Keukenhof bijvoorbeeld geslaagde nieuwe invullingen, met behoud van historische structuren. Deze ontwikkeling zal zich verder doorzetten, al is het alleen maar om onze eigen tijd niet te doen vervagen. We zouden om die reden ook creatieve tuin- en landschapsarchitecten, die niet historisch geschoold zijn, maar wel interesse in historische parken en tuinen hebben, meer bij ons werk moeten gaan betrekken. Banden met de NVTL zouden daarom nauwer moeten worden aangehaald.

Het is aan te bevelen naast de excursiecommissie en de redactiecommissie als aparte werkgroepen, ook een aparte Cascade-onderzoekscommissie in te stellen, om onderzoeksprojecten te begeleiden, de ontwikkeling van het onderzoek te volgen en ook buitenlandse betrekkingen op onderzoeksgebied aan te gaan.

Over vormgeving en uitvoering van het Cascade-Bulletin zijn zoals boven beschreven onzekerheden. De vraag is of we over een jaar of wat niet geheel op een Internet-Bulletin over moeten gaan. Misschien op dit moment nog een stap te ver, maar over vijf jaar misschien heel gewoon. De tijd zal het leren.

Een slotvraag voor de toekomst luidt: is ook een Canon voor de Nederlandse tuinhistorie gewenst? We kunnen ons hier eens over gaan buigen. De verschillende Cascadeactiviteiten (RTC; Minisymposium; Cascade-Bulletin; Cascade-weblog) lenen zich uitstekend voor het doen van voorstellen.

Dit overzicht werd in maart 2007 opgesteld. Sindsdien is door Carla Oldenburger, voorzitter Tuinhistorisch Genootschap Cascade tot 25 november 2009. Na 2006 zijn de jaren 2007, 2008 en 2009 in de Bijlagen bijgesteld en geactualiseerd. Vanaf 2010 worden de activiteiten aangevuld door de webmaster Jan Holwerda.

BIJLAGEN

RONDE TAFEL CONFERENTIE: een forum van discussie over de geschiedenis van de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur (jaarlijks sinds 1996 op Palmzaaterdag, ca. 10.00 u.–16.30 u. Locatie Restaurant Het Viaduct / Cunera Rhenen, tenzij anders vermeld).

- 1996: Eerste RTC, 30 maart. Sprekers onder anderen: Erwin de Leeuw over de mathematische tuinen van Batinge en Oldengaerde te Dwingeloo. Ivo Jansen over restauratieplan voor buitenplaats De Haere te Olst. Constance Moes over onderzoek naar de persoon en de werken van Leonard Springer. Letta Proper-Pranger namens Jan van Summeren over renovatie van het Wilhelminapark te Tilburg. Diana van den Berg over de Hollandse ferme ornée. Wim Boer over aspecten van zijn eigen werk.
- 1997: Tweede RTC, 22 maart. Thema *Restauratie-ethiek*. Sprekers onder anderen: Joost Gieskes en Marleen Dominicus gaven een inleiding over het thema. Lia Copijn over de heraanleg van bosketten op Beeckestijn. Eric Blok over waardering historische aanleg van Het Nijenhuis te Heino.
- 1998: Derde RTC, 4 april. Sprekers onder anderen: Willem Overmars over natuurontwikkeling en landschapsarchitectuur. Sandra van Lochem over cultuur en natuurbehoud. Martin van den Broeke over Rococo in de Nederlandse tuinarchitectuur.
- 1999: Vierde RTC, 27 maart. Sprekers onder anderen: Jan van Summeren over herstel van het Leypark te Tilburg. Heimerick Tromp over PHB en voorbeelden uit de praktijk. Wim Meulenkamp over devotieparken. Carla Oldenburger over Speciale Collecties databases.
- 2000: Vijfde RTC, 15 april. Sprekers onder anderen: Jan Willem Edinga over nieuw beleid van de NTs. Mireille Dosker over Verdrag van Arnhem. Rob de Jong over Nota Belvedere. Sjef Hendrixx over historisch geografische kwaliteiten van het landschap.
- 2001: Zesde RTC, 7 april. Sprekers onder anderen: Noud Wijnhoven over kloostertuinen. Carla Oldenburger over heraanleg kasteeltuinen Heemstede te Houten. Jan van Summeren over park/tuin van Klooster Oude Dijk te Tilburg.
- 2002: Zevende RTC, 6 april. Sprekers onder anderen: Mariette Kamphuis over een door haar gemaakte waarderingskaart van de buitenplaats Meer en Berg te Santpoort. Liesbeth Missel over laatste ontwikkelingen bij UB Wageningen/Speciale Collecties. Joost Gieskes over de geschiedenis van de Japanse tuin op Clingendaal. Carla Oldenburger over historische Amerikaanse planten bij het Catshuis.
- 2003: Achtste RTC, 12 april, te Rotterdam. Sprekers onder anderen: Eric Blok over de Oosterbegraafplaats Amsterdam. Luurd Reinders over perspectief. Trudy van Es over opgravingen met tuinvazen in Zwolle. Ton Bohnen over Vechtoever. Anne Mieke Backer over de staat van en bedreigingen voor Het Park te Rotterdam.
- 2004: Negende RTC, 3 april, te Wassenaar. Huis Clingendael. Sprekers onder anderen: Joost Gieskes over Clingendaal. Jan Willem Edinga over beleidsplan NTs. Lucia Albers over boom-boeketten.
- 2005: Tiende RTC, 19 maart. Sprekers onder anderen: Leo den Dulk over zijn onderzoek Mien Ruys; Jenny Bierenbroodspot en J.C.Bierens de Haan over het boek van prof. Denslagen *Romantisch Modernisme*; Willem Overmars over de buitenplaats Schoonoord; studenten van Hogeschool Utrecht over hun opleiding.
- 2006: Elfde RTC, 8 april, De Blauwe Kamer Wageningen. Sprekers onder anderen: Gabrielle Bartelse over herstel historische beplanting De Schaffelaar in Barneveld; Hans Renes over behoud kleine landschapselementen; Martijn Andela over de tuinen van Van Lunteren op De Gelderse Toren; Jan Holwerda over de Cascade-website en -weblog en de vraag om actieve deelname.
- 2007: Twaalfde RTC, 31 maart, De Blauw Kamer Wageningen. Sprekers onder anderen Sandra van Lochem over Restauratie / renovatie buitenplaats De Slotplaats te Bakkeveen; Heimerick Tromp over het doel en over enkele aspecten van landschapsstijl en vrijmetselarij; Tini Brugge over het werk van de Stichting Kloostertuinen; Wybe Kuitert over “Samen met de natuur: duurzaam ontwerp en onderhoud van een buitenplaats Bentveld (Aerdenhout)”.
- 2008: Dertiende RTC, 15 maart, Sander Rombout: Onderzoek tuin Rijksmuseum te Amsterdam; Anne van Hirtum: Historisch Groen Collectief; Piet van der Eijk: Van tuinbaas tot groenmanager? Zoektocht naar het groene ambacht; Marieke Mastboom: De Heerlijkheid Appeltern, een landgoed in het Land van Maas en Waal; Rita Radetzky: J.H. Knoop, een talentvolle hovenier aan het hof van de Friese stadhouders; Jan Holwerda: Geschiedenis van de tuinen van Huis ten Bosch; Petra Doeve: Buitenplaats Doornburgh te Maarssen.
- 2009: Veertiende RTC, 4 april, Wim Meulenkamp: Cementrustiek in Nederland, een verloren ambacht en stijl; Jan Holwerda: Het cascadedal van landgoed De Duno te Doorwerth. Geschiedenis in kaarten, beelden en literatuur en hoe nu verder?; Egbert Reerink: Restauratie van de Springertuin (1909) op landgoed de Lage Oorsprong te Oosterbeek; Dennis de Kool: Beelden in het groen; Patricia Debie en Jasper Helmantel: De heerlijkheid Het Isselt, een enclave in Amersfoort.
- 2010: Vijftiende RTC, 27 maart, Elyze Storms: Gelders Arkadië; Piet Broeders: Europese invloeden op de tuinen in Indonesië in de VOC-tijd en de koloniale periode; Jan-Willem Edinga: Nieuwe functies in het groene erfgoed: kennisontwikkeling en kennisoverdracht vakspecialismen; Martin van den Broeke:

- Walcherse buitenplaatsen: afbakening van het onderzoeksobject; Dennis de Kool: Voortgang Studiegroep Inventarisatie Tuinsculptuur; Patricia Debie: Buitenplaats Broekbergen, herstel van de binnentuin sturend voor of door een bestemmingsplan? ; Christie Weduwer: Volksparken in Nederland, een inventarisatie
- 2011: Zestiende RTC, 16 april, Johanna Karssen-Schuermann: Het ‘ruimte-ontwerpen’ van de tuin- en landschapsarchitecten Jan Hendrik van Koolwijk en Lous van Koolwijk-van Weydom Claterbos ; Jeanine Perryck: 2012 Themajaar van de Historische Buitenplaatsen ; Christie Weduwer & Sandra den Dulk: Voortgang onderzoeken stads- en volksparken ; Korneel Aschmann: Stichting In Arcadië: studie- en adviescentrum voor groen erfgoed ; Leo den Dulk: Het beheer van tuinen in Wederopbouwensembles

MINI-SYMPOSIUM: 2 voordrachten door Cascade-vrienden (jaarlijks sinds 1995 op derde donderdag in november, ca. 16.30 u. – 19.30 u.)

- 1995: 22 november, Jan Kopshuis Wageningen. Sprekers: a) Ivo Jansen: Hollandse tuinen in Rusland en b) Gaston Beckers: De geschiedenis van het Jac. P. Thijsse park in Amstelveen.
- 1996: 20 november, Jan Kopshuis Wageningen. Sprekers: a) Anne van Erp-Houtepen: De tuin als omheinde ruimte en b) Pieter Fischer: Tuinbeelden van vader en zoon Van Logteren.
- 1997: 11 december, Capitulatiezaal Wageningen.
Leonard Springer Lezing (10 jarig bestaan van Tuinhistorisch Genootschap Cascade en oprichtingsdag van de Stichting Tuinhistorisch Genootschap Cascade). Borrel, koud buffet en lezing.
Rob Leopold: *Actuele tuinkunst: van bemeten bestek tot bevrijdende ruimte*.
- 1998: 7 en 8 oktober, Huis Beeckestijn te Velsen en Huis Akerendam te Beverwijk. Symposium *Werken aan Arcadie*, in plaats van mini-symposium workshops en symposium georganiseerd in samenwerking met Stichting PHB en NTs.
- 1999: 18 november, Jan Kopshuis Wageningen. Sprekers: a) Pieter Brinkman: Hoe gaan we om met onze tuinsculpturen: restaureren en onderhoud en b) Duco van Krogten: De tuinen van de Wasserburg Anholt
- 2000: 22 november, Capitulatiezaal Wageningen. Spreker: Catharina van Groningen: De buitens in het groen langs de Stichtse Lustwarande, twee delen.
- 2001: 21 november, Rhenen. Sprekers: a) Martin van den Broeke: De Walcherse buitenplaatsen en Jan Arendsz. b) Johan Carel Bierens de Haan: Hoe Warnsborn herleeft: herstel van oranjerie en tuin.
- 2002: 20 november, Bureau Monumentenzorg Amsterdam. Thema: *Amsterdam en de cultuurhistorische betekenis van het groen*. Sprekers: a) Jouke van der Werf: Een aanzet tot gemeentelijk beleid. b) Mireille Dosker: Historische tuinhuizen in Amsterdam en c) Jenny Bierenbroodspot: Begraafplaatsen in Amsterdam.
- 2003: 26 november, Rhenen. Sprekers: a) Mariette Kamphuis: Sprookjes over Kasteel Heeswijk (zie artikel in Cascade-Bulletin, 2005, no.1) en b) Luurd Reinders: De reconstructie van de tuinplattegrond van de buitenplaats Den Dolphijn op Walcheren (zie artikel in Cascade-Bulletin, 2004, no. 1).
- 2004: 18 november, Rhenen. a) Ben Bregman, conservator van Hofwijck, over de restauratie van Hofwijck met haar park en tuinen, i.s.m. Henk Boers en b) Luurd Reinders: Perspectief in de tuinkunst.
- 2005: 17 november, Erfgoedhuis Amsterdam. Thema: *Tuin en landschap in internationaal perspectief*. Organisatie i.s.m ICOMOS (International Committee of Monuments and Sites). Sprekers : a) Rob de Jong over het werk van ICOMOS en b) Henk Barkhof: Architectuur, stedenbouw en landschap van de Kmerhs (800-1200 AD).
- 2006: 16 november, De Blauwe Kamer Rhenen. *Rob Leopold Symposium*. Thema: *Natuur en cultuur in beweging*. openingsperformance door Jan Nauta en Sible de Blaauw; 5 lezingen; sprekers: Ton Roozen; Hanneke Schreiber; Jacqueline van der Kloet; Willem Overmars; Erik de Jong; afgewisseld met wandeling op De Blauwe Kamer; postersessies; voordrachten van gedichten; en andere intermezzì.
- 2007: 15 november, Wageningen, bezoek aan tentoonstelling over Linnaeus in Museum De Casteelse Poort en lezing door dr. Renske Ek over de botanische verzameling van George Clifford en de bewerking hiervan door Linnaeus, en diens tijd op Clifford's buitenplaats De Hartekamp in Heemstede.
- 2008: 20 november, Wageningen. Liesbeth Missel inleiding en rondleiding in de nieuwe bibliotheek WUR en afdeling Speciale Collecties. Na gezamenlijke maaltijd in Eric Blok (Bureau SB4) lezing over de wijze waarop hij als onderzoeker en ontwerper gebruik maakt van het materiaal van de Speciale Collecties, en op welke wijze het divers materiaal, zoals aanwezig bij archieven en bibliotheken, kan worden ingezet bij onder meer historisch onderzoek en de ontwerppraktijk van vandaag de dag.
- 2009: 25 november, Blauwe Kamer Wageningen. Minisymposium gecombineerd met afscheid Carla Oldenburger als voorzitter van Cascade. Annemarie van Leeuwen ‘Valse start voor de tuinarchitect, de ontwikkeling van de Westelijke tuinsteden in Amsterdam’; Mariska de Boer en Hanny van der Heide ‘De tuin van de villa op Het Loo, een tuinhistorisch onderzoek’; Jan Willem van Beusekom ‘De tuinen

- van Twickel, alles even vorstelijk en groot'. Na deze drie lezingen de afscheidswaarden van Carla Oldenburger, getiteld 'Groene Gedachten Onderweg' (zie Cascade Bulletin 2010, nr.1).
- 2010: 18 november, Paleis Het Loo, tentoonstelling 'Een wintertuin herleeft, de exotische plantenwereld van Koning Willem II'. Met lezingen van Wies Erkelens en Ben Groen.
- 2011: 17 november, Het Viaduct / Cunera Rhenen. Patricia Debie: lezing over H.F. Hartog Heys van Zouteveen. Christine Sinninghe Damsté: lezing over opzetfiguurtjes, deels nagetekend uit Van Laars *Magazijn van Tuin-sieraaden*, uit de collectie van stadsmuseum Almelo.

EXCURSIES: naar historisch interessante tuinen, parken, buitenplaatsen etc.

- 1988: 22 oktober: Paleis Het Loo Apeldoorn: bezichtiging tentoonstelling *De gouden eeuw van de Hollandse Tuinkunst*.
- 1989: 7 oktober: Huis te Manpad te Heemstede.
- 1990: 13 januari: Folly-tentoonstelling Rotterdam; 21 april: Turkomanie-tentoonstelling Leeuwarden, gecombineerd met enkele Friese tuinen.
- 1991: 20 april: Cascade-studiedag in Maastricht. Kasteeltuinen Neercanne.
- 1993: 3 april: UB Wageningen, afd. Speciale Collecties; 17 oktober: buitenplaatsen in Overijssel: Vilsteren, Soeslo, Windesheim.
- (jaarlijks sinds 1995 twee excursies, in voorjaar op een zaterdag in mei of juni; in najaar op de dag van oprichting, 24 september).
- 1995: 7 mei: buitenplaatsen Renswoude, Scherpenzeel, Geerestein en ter afsluiting borrel op De Treek; 21 oktober: buitenplaatsen Linschoten en Kasteel De Haar.
- 1996: 1 juni: Tuinen van het Vredespaleis Den Haag en buitenplaats Clingendael in Wassenaar; 5 oktober: Tentoonstelling *Aardse paradijzen* in Frans Hals Museum en Huis te Bennebroek.
- 1997: 24 mei: buitenplaatsen rond Dwingeloo: Entinge, Batinge, Oldengaerde, Westrup, De Kamp; 24 september: buitenplaatsen rond Arnhem: Warnsborn, Westerbouwing, Duno, Doorwerth, Mariendaal, Rosendaal. Afsluiting met jubileumborrel.
- 1998: 13 juni: openbare parken te Amstelveen en Amsterdam: Jac. P. Thijssepark, De Braak, Amsterdamse Bos en Gijsbrecht van Amstelpark; 24 september Kleve (D.): Kurhaus, Forstgarten, Huis Koekkoek, Berg und Tal, Mauritsgraf
- 1999: 29 en 30 mei: buitenplaatsen op Walcheren. zaterdag: De Kempenhof, Ypenoord, Westhove, Berkenbosch, Hoogduin; zondag: Zeeduin, Duno, Overduin, Toorenvlied en Vrederust; 24 september: tuinen en landschapspark Paleis Het Loo Apeldoorn.
- 2000: 17 juni: Religieuze parken, o.a. St. Agatha-klooster in St. Agatha, Mariapark in Handel, Artsenijhof/Museum voor Religieuze Kunst in Uden; 24 september: bezoek aan de Beemster. 6-13 juli: *Excursieweek i.s.m. de Garden History Society*. Cascade-vrienden traden op als gids; 7 juli een gezamenlijke borrel en maaltijd. Totaal ca. 50 personen. 6 juli tuinen in Amsterdam; 7 juli Teylers Museum, Frans Hals Museum en buitenplaats Beeckestijn; 8 juli De Haar en buitenplaatsen langs de Langbroeker Wetering; 9 juli Piet Oudolf tuinen, Huis Bingerden en Kasteel Rosendaal; 10 juli de polders Haarlemmermeer en Beemster en poldermuseum Crucquius; 11 juli Mien Ruys Tuinen Dedemsvaart, kasteel Twickel, kasteel Weldam; 12 juli Paleis Het Loo, tuinen en landschapspark; 13 juli moderne openbare parken in Amsterdam en Amstelveen.
- 2001: 19 mei: buitenplaatsen De Ruitenbergh Leersum, Kasteel Hindersteyn Langbroek, Kasteel Heemstede in Houten; 24 september: parken in Amsterdam: Vondelpark, Johannapark en Tuin Rijksmuseum.
- 2002: 25 mei: buitenplaatsen langs de Vecht: Goudensteyn, Vechtoever, Nijenrode en Boom en Bosch; 24 september: verkenning buitenplaatsen rondom Hex, Hamal, Schoonbeek (Belgie).
- 2003: 24 mei: Slingertuinen in Groningen: Boschplaatse Blijham, bustocht langs slingertuinen in het Oldambt, Herman Dijkstra Hoeve Midwolda, Geertsemaheerd Slochteren; 24 september: de buitenplaatsen Sprengenberg Haarle, Kasteel Schoonheten, 't Rozendaal Heino.
- 2004: 15 mei: De Utrechtse Heuvelrug: Kasteel Maarsbergen, Huis te Maarn, Huis De Treek; 24 september: Friesland: Prinsentuin Leeuwarden, Staniastate Oenkerk, De Klinze Oudkerk.
- 2005: 21 mei: Museum en buitenplaatsen te Voorburg: Museum Swaensteyn, Middenburg/Sonnenburg, Arentsburg/Hoekenburg en Hofwijck; 24 september: bezoek aan de buitenplaatsen De Schaffelaar (Barneveld) en Oud-Groevenbeek (Ermelo).
- 2006: 20 mei: oude en moderne stadsparken te Tilburg: Oude Warande, Kromhoutpark, Wilhelminapark, Kloostertuin Oude Dijk, Leypark; 23 september: Twickel te Delden, huis, tentoonstelling in oranjerie, park en tuinen.

- 2007: 12 mei: Kennemerland: Kasteel Keukenhof (Lisse), Huis te Manpad (Heemstede) en Ipenrode (Heemstede);
22 & 23 september: in het kader van Cascade 20 jaar tweedaagse excursie naar Duitsland / Rheinland (DE), Terrassengarten Kloster Kamp, Schloss Dyck, Schloss Benrath en Burgpark Linn.
- 2008: 17 mei: Noord-Veluwe: park Kasteel Staverden (Staverden) en park kasteel Cannenburch (Vaassen);
22 september: Zeist / Den Dolder, Prins Hendriksoord (Den Dolder), Vijverhof-Noord (Den Dolder), Schoonoord (Zeist) en Blikkenburg (Zeist).
- 2009: 16 mei: Biljoen (Velp);
19 september: Wassenaar: Maarheeze, Backershagen en Zuidwijk.
- 2010: 24 april: Heveadorp, De Duno (Doorwerth), Laag Oorsprong (Oosterbeek),
Tuin de Lage Oorsprong (Oosterbeek)
18 september: Kloostertuinen Steyl (Steyl), Botanische Tuin Jochumhof (Steyl) en Kapel in 't Zand (Roermond)
- 2011: 14 mei: Berbice (Voorschoten), Huys te Warmond (Warmond)
24 september: landgoed Prattenburg (Rhenen) en Kasteel Amerongen (Amerongen)

MIDSUMMERNIGHT: een bijeenkomst op een bijzondere locatie, met toelichting van de gastheer
(jaarlijks 21 juni).

- 2001: Kasteel Renswoude, Renswoude. Te gast bij Cascade-vriend Hans Taets van Amerongen.
- 2003: De Warande, Laag-Keppel. Te gast bij Cascade-vrienden Trudi Woerdeman en Willem Overmars.
- 2004: Kasteel Loenersloot, Loenersloot. Te gast op Kasteel Loenersloot. Hier is het "bureau" van Tuinhistorisch Genootschap Cascade gevestigd.
- 2005: Huis Vreedendorst, Vreeland. Te gast bij Cascade-vrienden Kees en Melle Beelaerts van Blokland.
- 2006: Inaugurale rede van Prof. dr. J.C. Bierens de Haan, vice-voorzitter van Cascade.
- 2007: Vreedenhof, Nieuwersluis, Te gast bij Anthony Lisman. Met voordracht door Meindert Stokroos over zijn boek "Fontein", dit in het kader van het lustrumthema 'Water'.
- 2008: Paleis Het Loo, Apeldoorn. Te gast bij de directeur van Museum Paleis Het Loo, dr. J. ter Molen. Bezoek aan de tentoonstellingen en de opnieuw gerestaureerde boventuin.
- 2009: Zaterdag 20 juni: 1) bezoek aan enkele buitenplaatsen in de provincie Groningen: Menkemaborg (Uithuizen), met een inleiding van Ida Stamhuis over de ingrepen in de tuinen, aan het begin van de 20^e eeuw door Hendrik Copijn en in de jaren '80 naar het vroeg-18de eeuwse ontwerp van Allert Meijer, gevolgd door een rondleiding in de tuinen; 2) Noordpolderzijl aan de Waddenzee (i.v.m. nominatie van de Waddenzee op de lijst van UNESCO=Werelderfgoed); 3) ontvangst op de Rensumaborg (Uithuizermeeden). Te gast bij Ate en Ans Meijer-Reinders.
Zondag 21 juni: 4) bezoek aan Ekenstein (Appingedam), o.l.v. Rita Mulder-Radetzky en Simone Bakker-Weenink, ontwerper van het restauratieplan voor tuin en park; 5) bezoek aan slingeruin van de Tjassenheerd (Garrelswaag) bij Arnold en Anneke Duijnsveld, begeleid door Roelke Nienhuis (Landschapsbeheer Groningen).
- 2010: De Brummel, Diepenveen. Te gast bij Marjan en Gijs Enger-Ankersmit. Fikse wandeling over de Sallandsche Golfclub 'de Hoek', bezoek aan het oude huis 'De Hoek' (mevrouw Ada Bunschoten-Reitsma), 't Overvelde' (heer en mevrouw Klaver-Pernot), het nieuw landgoedje van de heer en mevrouw J. Scholtens en de buitenplaats 'Zorgvliet' (heer en mevrouw Weijers-Flierman).
- 2011: Noordenhoek (Deil). Te gast bij de familie van Everdingen. Inleiding door mr ir Diederik van Everdingen, landschapsarchitect, over het ontstaan en de inrichting van de gebieden om het huis en bijbehorende hoeves. Gevolgd door een 'flinke' wandeling langs de bewaard gebleven landschappelijke elementen.

STUDIE OP LOCATIE (SOL)

- 2009: 16 januari: Apeldoorn, tuinen Paleis Het Loo, opgravingen van de repositoren;
11 december: Beetsterzwaag, park en tuinen van Huis Olterterp.
- 2010: 15 mei: Woudenberg, De Viersprong (Constantiahoeve).

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK: door / via Cascade begeleid en gefinancierd.

Cascade heeft in 2006 onderzoekssubsidie toegezegd gekregen van PBCF, VSB en Stichting Van Eesteren-Fluck & Van Loohuizen, tbv het onderzoek betreffende de persoon, de werkwijze en de werken van Mien Ruys.

Onderzoeker drs Leo den Dulk. Het onderzoek wordt (mede-) begeleid door het Cascade-Bestuur, Buro Mien Ruys en Prof. dr. E. de Jong.

CASCADE communiceert via:

CASCADE-BULLETIN: resultaten van wetenschappelijk onderzoek; 2 maal per jaar sinds 1991. Zie voor inhoud en enkele digitale artikelen de Cascade-website/knop Nieuwsbrief/Bulletin. Het Cascade-Bulletin 2009-2 is uitgegeven in de vorm van een boek, getiteld *Tuingeschiedenis in Nederland: veelzijdig erfgoed in het groen*, onder redactie van Arinda van der Does en Jan Holwerda. Utrecht: Matijs, 2009.

CASCAD-E-NIEUWSBRIEF: vraagt medewerking en informeert over recente publicaties, tentoonstellingen, websites, symposia etc.; 4 maal per jaar sinds 2004. Zie voor de inhoud de Cascade-website/knop Nieuwsbrief/Bulletin.

CASCADE-WEBLOG: www.cascade1987.web-log.nl

Via de webmaster kan iedereen onderzoeksvragen aan de orde stellen, mededelingen doen, reageren op weblogs van anderen; en nieuwsfeiten a la minuut onder de aandacht brengen.

CASCADE-WEBSITE: www.cascade1987.nl

Hierop wordt uiteengezet hoe Stichting Cascade werkt en functioneert. De volgende knoppen geven achtergrond: Doelstelling; Activiteiten; Over de organisatie; Nieuwsbrief/Bulletin; Actueel; Extra; Contact; Aanmelden; Links; Weblog).

SAMENWERKINGSPROJECTEN: met het doel om Cascade-deskundigheid in te zetten.

1996: *Cascade / GROEN-special, januari 1996. Themanummer *Historische aspecten van de Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur*. Samenwerkingsproject met het Vakblad GROEN. 7 artikelen van Cascade-vrienden.

1998: *Cascade / GROEN-special, januari 1998. Themanummer *Jaar van het onderhoud*. Samenwerkingsproject met het Vakblad GROEN. 6 artikelen van Cascade-vrienden.

2004: *Cascade-MONUMENTEN-groenspecial, mei 2004. Themanummer *Historisch Groen*. Samenwerkingsproject met het Tijdschrift MONUMENTEN. 4 artikelen van Cascade-vrienden.

2006: *Cascade-MONUMENTEN-groenspecial, september 2006. Samenwerkingsproject met het Tijdschrift MONUMENTEN. 4 artikelen van Cascade-vrienden.

*Cascade vormt sinds 2006 een alliantie met Stichting Het Nederlands Tuinmuseum.

*Zie ook Lidmaatschappen.

LIDMAATSCHAPPEN.

Cascade is vertegenwoordigd in het 1) Mariaplaats-platform (KNOB); 2) Agenda Historisch Groen (KNOB).